

Jaargang 5, nr. 10, oktober 2019

Lees je liever in pdf? [Naar de nieuwsbrief](#)

Prachtige vispassage in Doesburg

Op 28 september is de [nieuwe vistrap](#) bij de stuw in Doesburg geopend.

De vistrap verbindt de Oude IJssel met de Gelderse IJssel. Met deze vispassage wordt het laatste obstakel in de Oude IJssel weggenomen, zodat vissen nu ongehinderd tot in Duitsland kunnen zwemmen.

Over de gehele lengte van de Oude IJssel zijn natuuroevers aangelegd en moerasgebieden ingericht, zelfs middenin het stedelijk gebied van Doetinchem en Ulft. In totaal is 43 hectare nieuwe natuur gerealiseerd.

Ook is er een nieuw fietspad langs de rivier aangelegd.

Deze vistrap is bijzonder vanwege het grote hoogteverschil, oplopend tot vijf meter, in combinatie met een grote variatie in waterstanden in de Gelderse IJssel. Waterschap Rijn en IJssel heeft gekozen voor een vispassage van het type vertical slot: het water stroomt bij dit type door een metalen bak met daarin schotten, waardoor een reeks oplopende

kamers ontstaat waarin de vis omhoog of omlaag kan zwemmen. De grootte van de kamers is afgestemd op de grootste vissoort die voorkomt: de winde, die zestig tot tachtig centimeter lang kan worden. Maar de stroomsnelheid in de kamers is zodanig dat ook kleinere vissen, zoals riviergrondel en rivierdonderpad, omhoog kunnen zwemmen.

De vistrap ligt in het stadje Doesburg en naast de stuw, een sluis voor de scheepvaart en een gemaal. Bepaald geen natuurrijke omgeving, maar wel een plek waar je de veelzijdigheid van het waterbeheer kunt laten zien. Het Waterschap heeft het gebied daarom een opknapbeurt gegeven en er is een informatieparkje aangelegd voor bezoekers die meer willen weten over hoe de trap werkt.

In een prachtig betegelde ondergrondse ruimte kunnen bezoekers (op afspraak) bekijken wat er in de vispassage voorbij zwemt.

Water Natuurlijk is erg blij met deze vispassage, die voor de natuur in het gebied heel belangrijk is. En het was ook goed te merken dat de aanleg door het hele Algemeen Bestuur werd gesteund: het belang van biodiversiteit wordt breed gesteund!

We maakten [dit aardige filmpje](#) van de vispassage. Ook de NOS besteedde aandacht aan de vispassage, en maakte een mooi filmpje; ['Vistrap Doesburg is meesterstukje van de bouwers'](#).

Uit de stikstofimpasse

Water Natuurlijk is [met de Natuur- en Milieufederaties](#) en Natuurmonumenten blij met het [advies](#) van de Commissie Remkes over de aanpak van het stikstofprobleem. Remkes erkent dat maatregelen op het gebied van landbouw en verkeer onontkoombaar zijn. Overdaad aan stikstof is een groot probleem voor de natuur. Het verrijkt de bodem, waardoor bijvoorbeeld de orchidee door de brandnetel wordt verdrongen. Dieren, waaronder insecten, die van de zeldzame planten leven, verdwijnen hierdoor. En ook de indirecte effecten van te veel stikstof zijn heel zorgelijk. Bodems verzuren waardoor er te weinig kalk beschikbaar is voor eierschalen van broedvogels en kuikens als gevolg van een zwak skelet hun poten en vleugels breken.

Uitsluitend het nemen van maatregelen in en rondom natuurgebieden is onvoldoende voor natuurherstel. In alle sectoren moet je de totale stikstofuitstoot terugbrengen.

Herstelmaatregelen van de natuur blijven ook na een snelle en noodzakelijke daling van de stikstofdepositie nodig om de stikstofschaade

te verminderen. Waterschappen hebben daarbij een belangrijke rol om de verdroging van natuurgebieden te verminderen. In natte natuurgebieden kunnen mogelijk kalkrijke grondwaterstromen worden hersteld, die de verzuring verminderen.

Panorama Waal

De provincie Gelderland en het waterschap Rivierenland hebben [het boekje 'Panorama Waal in concept - samen werken aan veilige dijken in een vitale omgeving'](#) uitgebracht.

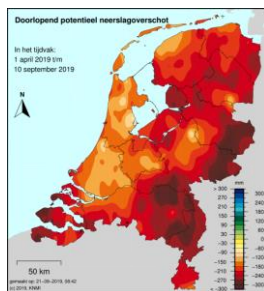
In het [Hoogwaterbeschermingsprogramma](#) is opgenomen dat in 2050 alle primaire waterkeringen moeten voldoen aan de [nieuwe normen](#) die sinds 1 januari 2017 van kracht zijn. Waterschap Rivierenland en provincie Gelderland waren zich er al snel bewust van dat de dijkversterkingsopgave niet alleen een bredere impact heeft maar ook [kansen biedt voor het gelijktijdig en in samenhang realiseren van andere opgaven](#) in het riviereengebied. Dijkversterkingsopgaven kunnen worden gecombineerd met klimaatadaptatie, bereikbaarheid, biodiversiteit/natuur, economisch vestigingsklimaat, woon- en leefklimaat, energietransitie en circulaire economie.

Eén van de eerste uitvoeringskansen voor Panorama Waal is de [Gastvrije Waaldijk](#). De dijken op de noordoever van de Waal worden na 2020 in fasen versterkt op basis van urgentie voor waterveiligheid. Daardoor moet ook de weg over de dijk worden vervangen. Een mooie kans om de dijk nog gastvrij en (be)leefbaarder te maken. Op initiatief van de ANWB hebben waterschap Rivierenland, provincie Gelderland en de zes betrokken gemeenten samen een plan opgesteld voor de aanleg van een ruim 80 kilometer lange iconische route. Inmiddels ligt er een ontwerp en wordt er gezocht naar gezamenlijke financiering. Met een asymmetrisch wegprofiel met uitzichtbalkons aan de rivierzijde, entrees tot wandelpaden in de uiterwaarden en Waaltribunes om de indrukwekkende rivier en de karakteristieke scheepvaart op de Waal te kunnen beleven. Het is ook de wens om een fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal te realiseren.

In 2020 start de uitvoering van de plannen voor het stuk dijk van Gorinchem tot Waardenburg en kort daarna start de uitvoering van de

dijktrajecten in de richting van Nijmegen. Zo'n tien jaar daarna is de nieuwe lange afstandsfietsroute helemaal gereed.

Water Natuurlijk hoopt dat hier nog iets goed gemaakt kan worden, na het zwakke optreden van overheden en het uiteindelijk afblazen van bij de dijkverlegging Varik-Heesselt. Daar zijn veel kansen op het combineren van waterveiligheid met andere belangen verloren gegaan.

Nog steeds te droog

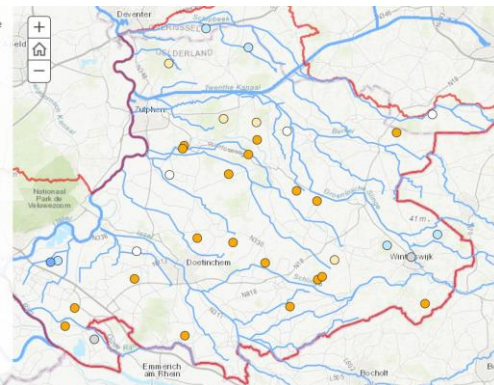
De grondwaterstanden zijn doorgaans hoog in de winter en laag in de zomer maar kunnen, afhankelijk van het weer, flink schommelen. In deze kaart is te zien of de grondwaterstanden relatief hoog of laag staan.

[Link naar Grondwaterstandsverwachtingen](#)

Bron: uurgemiddelde grondwaterstanden (m+NAF) gemeten door waterschap Rijn en IJssel. De meest actuele waarde (niet ouder dan 1 dag) wordt getoond.

Grondwaterstanden

- Erg laag
- Laag
- Normaal
- Hoog
- Erg hoog
- Geen data
- Geen waarde

[waterschap Rijn en IJssel](#)

Het KNMI houdt niet alleen bij hoeveel neerslag er valt, maar ook hoeveel vocht verdwijnt: de verdamping. Het KNMI publiceert kaarten van het [doorlopend potentieel neerslagoverschot](#) (in millimeters). Vooral de Peelregio en de Achterhoek kennen op dit moment nog steeds een groot neerslagtekort, ook al is het niet meer zo groot als in september vorig jaar. Dit geeft aan dat het belangrijk is dat de waterschappen meer werk gaan maken van niet alleen meer zo snel mogelijk afvoeren van regenwater, maar ook van het zo goed mogelijk vasthouden van water, en van het aanvullen van onze grondwatervoorraad.

Bron: [KNMI](#)

Duurzame grondstof Kaamera in Zutphen

Waterschappen, wetenschap en bedrijfsleven presenteerden op 2 oktober de nieuwe grondstof uit afvalwater: Kaamera Nereda® Gum. Deze grondstof is een duurzaam alternatief voor chemische grondstoffen en kan gebruikt worden als slimme coating voor zaden en mestkorrels, als lijm- en bindmiddel en op vele andere manieren. In Zutphen is die dag de eerste grondstoffenfabriek ter wereld geopend, die deze grondstof gaat produceren. Die in Epe wordt in het voorjaar van 2020 verwacht. De samenwerkende organisaties dragen zo bij aan een duurzame samenleving met minder afval.

Door Kaamera uit het gezuiverde slib te halen, hoeft in de rioolwaterzuivering van Zutphen 20- 35% minder slib afgevoerd en vernietigd te worden. Het energiegebruik vermindert met 30-80% (afhankelijk van de toepassing) en de CO₂-uitstoot met 113 ton per jaar. Kaamera is, na fosfaat, de volgende grondstof die daadwerkelijk op grote schaal geproduceerd en op de markt gebracht wordt.

Kaamera is een veelzijdige grondstof: het kan water afstoten maar ook absorberen en het is brandvertragend. Verder is het heel geschikt voor coatings en composietmaterialen. Door het te combineren met andere grondstoffen, verandert het karakter van de stof. Vandaar ook de naam Kaamera, dat 'kameleon' in het Maori betekent.

Water Natuurlijk is erg blij met deze fabriek, omdat we hiermee weer een stapje dichterbij een circulaire economie komen, een van de speerpunten van Water Natuurlijk.

Water Natuurlijk Heemraad Antoinet van Helvoirt wordt bedankt voor haar inzet tijdens de feestelijke opening van de Kaamera-fabriek

---

Agenda

Wandeling langs Apeldoorn's sprengbecken

Onder leiding van Henk Weltje kun je een wandeling maken langs onbekende oude locaties van watermolens. Henk is lid van de werkgroep Sprengen en Beken van KNNV Apeldoorn en zal je alles vertellen over deze bijzondere wateren. [Meer info](#)

Apeldoorn, maandag 31 oktober

Nationaal Congres Bodemdaling

Het Platform Slappe Bodem presenteert onder meer het nieuwe uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar. [Meer info](#)

Groenekan, donderdag 21 november 2019

Tiende Nationaal Deltacongres

Het programma van de dag wordt in september bekend gemaakt. Dan is er ook gelegenheid tot aanmelden.

Goes, donderdag 14 november

Natuurlijk Water

Redactie:

Rienk Kuiper

Contact:

WaterNatuurlijkMN@gmail.com

Steun Water Natuur

Doe mee en [word lid](#)

Deze nieuwsbrief automatisch toegestuurd krijgen kan [via deze link](#)

Komt de nieuwsbrief in je spambox terecht? Neem dan ons mailadres WaterNatuurlijkMN@gmail.com op

Bijdragen voor deze nieuwsbrief (ook van niet-leden van Water Natuurlijk) zijn van harte welkom!

in je adressenlijst.

Water Natuurlijk is een bijzondere waterschapspartij.

We hebben geen politieke kleur.

Wat ons bindt is passie voor natuur, landschap, erfgoed, milieu, en recreatie in en om het water.

Wij zijn een landelijke vereniging voor en door inwoners.

We zijn in 2008 opgericht door onder andere Natuurmonumenten, De 12 Landschappen, Sportvisserij

Nederland en de 12 provinciale natuur en milieufederaties, Vogelbescherming, IVN en bond

Heemschut. D66, Groen Links en enkele progressieve lokale politieke partijen steunen Water

Natuurlijk en doen daarom niet zelf mee aan de waterschapsverkiezingen.

U ontvangt deze mail als lid van Water Natuurlijk, omdat u actief bent in bovenstaande organisaties, of omdat we eerder contact met u hebben gehad.

You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#)

This email was sent to griffie@papendrecht.nl

[why did I get this?](#) [unsubscribe from this list](#) [update subscription preferences](#)

Water Natuurlijk Midden Nederland · Postbus 4142 · Apeldoorn, 7320 AC · Netherlands

